

KOMMUNIKATIONSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 8/2013 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av polisförvaltningslagen och av vissa lagar som har samband med den

Till förvaltningsutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 21 mars 2013 regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av polisförvaltningslagen och av vissa lagar som har samband med den (RP 15/2013 rd) till förvaltningsutskottet för beredning och bestämde samtidigt att kommunikationsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet till förvaltningsutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- planeringsdirektör Sanna Heikinheimo, inrikesministeriet

- specialsakkunnig Anders Granfelt, Trafik-säkerhetsverket Trafi
- chef, polistråd Kari Rantala, rörliga polisen
- transportexpert Petri Murto, Finlands Transport och Logistik SKAL rf
- förvaltningschef Timo Koskinen, Suomen Taksiliitto
- verkställande direktör Anna-Liisa Tarvainen, Trafikskyddet
- vice ordförande i styrelsens arbetsutskott Pasi Nieminen, Moottoriliikenteen Keskusjärjestö.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av — kommunikationsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Regeringen föreslår bland annat att rörliga polisen läggs ned som separat administrativ enhet. Det föreslås att rörliga polisen slås samman med lokalpolisen så att till exempel de trafikövervakningsuppgifter som rörliga polisen nu sköter omorganiseras. Enligt utredning till utskottet är avsikten att de anställda inom rörliga polisen ska

övergå till den polisinrättning som ska inrättas på det område där den berörda lokala enheten för närvarande verkar.

Propositionen syftar bland annat till att öka effektiviteten i verksamheten och förenkla polisorganisationen genom eliminering av överlappande funktioner. Enligt propositionen beräknas reformen ha betydande ekonomiska konsekvenser som har samband med sammanslagningen av rörliga polisen och den lokala polisen. Enligt utredning står rörliga polisen för 55 procent och

den lokala polisen för 45 procent av trafikövervakningen, mätt i årsverken. Merparten av de allvarliga olyckorna sker på huvudvägnätet, där övervakningen i praktiken i hög grad har skötts av rörliga polisen. Den nuvarande modellen med två aktörer är enligt propositionen inte ändamålsenlig vare sig i funktionellt eller ekonomiskt hänseende. Enligt det nuvarande arrangementet har den lokala polisen och rörliga polisen överlappande verksamhetsstrukturer som täcker hela landet och har även separata ledningsstrukturer. Vardera har sina egna planeringsfunktioner, förvaltningstjänster, lokaler och bland annat transportmedel. Genom att eliminera dessa överlappande funktioner kan man nå kostnadsbesparingar på över 6 miljoner euro.

Enligt utredning till utskottet ska reformen resultera i att polisens verksamhet upprätthållas på nuvarande nivå också i fråga om trafikövervakningen. Omstruktureringen syftar enligt uppgift i första hand till att skapa en lättare förvaltning och eliminera överlappningar, men den ska inte påverka trafikövervakningens omfattning eller kvalitet.

Utskottet konstaterar att inbesparingar måste göras inom alla sektorer i dagens ekonomiska situation. Det är utmanande att avgöra var sparåtgärderna ska sättas in, och det finns sällan några enkla alternativ. Utskottet menar att de i princip är positivt att man inom olika förvaltningsområden kritiskt granskar förvaltnings- och ledningsstrukturerna i syfte att utveckla verksamheten.

Övervakningen av trafiksäkerheten och utveckling av den

Var och en ska ha möjlighet till trygg och fungerande trafik. Enligt Europeiska unionens och Finlands mål för trafiksäkerheten ska antalet dödsfall i trafiken halveras fram till 2020, vilket betyder högst 136 dödsfall per år. År 2012 omkom cirka 260 personer i trafiken. När det gäller antalet skadade är målet en minskning med 25 procent under samma tid. Trafikolyckor och allvarliga personskador är ett stort folkhälsoproblem med omfattande mänskliga effekter men också med betydande ekonomiska konsekven-

ser. För att nå de fastställda målen och med tanke på trafiksäkerheten över lag är det av helt avgörande vikt att trafikövervakningen är tillräckligt omfattande och av hög standard.

Rörliga polisen ska enligt 11 § i polisförvaltningslagen bland annat leda och övervaka trafiken samt verka för att trafiksäkerheten främjas. Rörliga polisen ska följa utvecklingen inom trafiksäkerheten, utveckla trafikövervakningsmetoder och, i samarbete med Polisens teknikcentral, apparatur som används vid trafikövervakning, utföra övervakningen av tung trafik, sköta den övervakning av transporter av farliga ämnen samt förarnas kör- och vilotider som förutsätts i EG:s regelverk samt bland annat utföra övervakning av terrängtrafik och sjötrafik.

Vid utfrågningen uttryckte sakkunniga oro över hur trafikövervakningens omfattning och kvalitet ska kunna bibehållas om rörliga polisen läggs ned som administrativ enhet. Utskottet betonar att avsikten enligt propositionen är att trafikövervakningens omfattning och effektivitet liksom även fördelningen av verksamheten inom landet ska förbli oförändrade. Det är enligt utskottet av högsta vikt att dessa mål också realiserar i praktiken och att inbesparingarna och omorganiseringen inte leder till att trafikövervakningen försämrar. Utskottet ser det som nödvändigt att de resurser som läggs på trafikövervakningen och trafiksäkerhetsarbetet efter omorganiseringen av förvaltningsstrukturen i fråga om genomslagskraft motsvarar det antal årsverken som läggs på dessa uppgifter i dag. Att övervaka trafiken och främja trafiksäkerheten får inte bli underordnade uppgifter som man tar sig an endast när de övriga uppgifterna medger det.

Enligt utredning till utskottet ska den höga nivån på trafikövervakningen säkras genom att en trafikövervakningsfunktion inrättas vid varje polisinställning. På riksnivå inrättas en styrfunktion för trafiksäkerhet och trafikövervakning. Utskottet konstaterar att ledningen och styrningen av trafikövervakningen förutsätter nära kontakt med den operativa verksamhetens vardag. Andra åtgärder som föreslås i propositionen är att trafikövervakningens arbetsformer harmoniseras och utvecklas enligt en s.k. road policing-

modell, att den automatiska övervakningen omorganiseras, att trafikövervakningsutbildningen koncentreras till Polisyrkeshögskolan och att den strategiska styrningen och resultatstyrningen i fråga om trafikövervakningen utvecklas. Enligt utredning till utskottet syftar dessa åtgärder till att säkerställa trafikövervakningens omfattning och kvalitet.

För att trygga trafiksäkerheten behövs utöver övervakningen även nya former för trafiksäkerhetsarbetet. Utöver satsningarna på den traditionella övervakningen menar utskottet att trafiksäkerheten måste främjas genom en bred uppsättning metoder och effektivare samarbete mellan de olika aktörerna. De möjligheter som ny teknik medför, till exempel automatiska registreringsnummerläsare eller liknande teknisk utrustning, kan utnyttjas också för annan trafikövervakning än hastighetskontroll. Traditionell trafikövervakning kan och får dock inte ersättas av automatisk övervakning.

Övervakningen av tung trafik

Övervakningen av den tunga trafiken förutsätter specialkompetens. Bestämmelserna om transport av farliga ämnen, lastning av fordon och säkring av lasten, kör- och vilotider för förarna, färdskrivare, cabotagetransporter och specialtransporter förutsätter såväl teoretiska kunskaper som praktisk erfarenhet av övervakning. Enligt utredning till utskottet står rörliga polisen i dag för över 90 procent av all övervakning av tung trafik. Resurserna för övervakning av tung trafik ska enligt uppgift vara oförändrade och övervakningen av den ska fortsatt utgöra en specialfunktion. De som i dag har specialkompetens inom fältet kommer att fortsätta i dessa uppgifter. Utskottet ser det som mycket viktigt att kompetensen inom övervakning av tung trafik upprätthålls också i den nya organisationsmodellen. Det är bra att regeringen försöker upprätthålla nivån bland annat genom att inrätta en nationell styrfunktion för övervakning av tung trafik.

Rörliga polisen har strävat efter att diversifiera sin övervakning utifrån road policing-model-

len och därigenom avslöja också annan kriminalitet än trafikbrott. Det rör sig om bland annat brott inom transportsektorn som hänger samman med svart ekonomi. Övervakningen av tung trafik är avgörande för bekämpningen av svart ekonomi och därigenom för säkrandet av jämlika konkurrensmöjligheter för transportbranschens aktörer. Utskottet ser det som mycket viktigt att den svarta ekonomi som brett ut sig särskilt inom transportsektorn inte börjar öka som en följd av att trafikövervakningen omorganiseras. Övervakningen och utredningen av ekonomisk kriminalitet i samband med tung trafik kan effektiviseras om de trafikgrupper som sköter övervakningen på fältet och de utredande ekobrottsenheterna kan samarbeta mer intensivt inom en gemensam polisinrättning.

Utskottet lyfter också fram betydelsen av en effektiv och högklassig utbildning i trafikövervakningsfrågor. Enligt propositionen ska utbildningen i högre grad än i dag koncentreras till Polisyrkeshögskolan. Utskottet ser det som viktigt att utbildningen fäster särskild vikt vid kompetensen inom övervakning av tung trafik och vid bevarandet av dessa yrkeskunskaper. För att garantera en god utbildning bör utbildarna ha tillräckligt nära kopplingar till det praktiska arbetet på vägarna. I fråga om kompetensen är det viktigt att rörliga polisens specialkunnande inom trafikövervakningen kan inlemmas i den nya organisationsmodellen också i praktiken. Regelbunden utbildning ska säkerställa att denna kompetens upprätthålls.

Avslutningsvis

Som ett led i trafikpolitiken har regeringen för avsikt att överföra uppgifterna inom körkortsförvaltningen från polisen till Trafiksäkerhetsverket. Med tanke på Trafiksäkerhetsverkets andra nuvarande uppgifter menar utskottet att det är motiverat att överföra uppgifterna inom körkortsförvaltningen till verket. Utskottet konstaterar att man vid överföring av denna typ av uppgifter måste fästa uppmärksamhet vid hur kostnadsnivån för de nya uppgifterna bestäms.

Enligt utredning till utskottet ska kommunikationsministeriet och inrikesministeriet stärka sitt samarbete inom styrningen av trafiksäkerheten, samordna resultatmålen för trafiksäkerheten samt planera och verkställa utvecklingsprogrammet för trafikövervakning för åren 2013—2016. Utskottet stöder dessa riktlinjer.

Utskottet påpekar att vi måste arbeta för ansvarsfullt beteende och ökad respekt för säkerhet i vägtrafiken för att vi ska nå trafiksäkerhetsmålen. Rörliga polisen har haft en synlig roll till exempel i trafikupplysningen i skolorna. Dessa uppgifter måste skötas också i den nya organisationsmodellen.

Rörliga polisen är en kompetent organisation som åtnjuter förtroende såväl inom den yrkesmässiga trafiken som bland vägtrafikanter i allmänhet. Att rörliga polisen läggs ned administrativt får enligt utskottet inte leda till att medborgarna uppfattar det som att trafikövervak-

ningen försvagas. Det är med tanke på trafiksäkerheten viktigt att övervakningen är synlig. Det stärker uppfattningen att man kan åka fast för brott, det förebygger missbruk och det kan ingjuta en känsla av trygghet hos medborgarna. Därför bör man särskilt i reformens inledningsfas se till att polisen är tillräckligt och mer synlig i vägtrafiken än i dagsläget och att allmänheten informeras om förändringarna på rätt sätt.

Utskottet ser det som ytterst viktigt att nivån och kvaliteten på trafikövervakningen granskas noggrant framöver med hjälp av såväl kvantitativa som kvalitativa indikatorer.

Ställningstagande

Kommunikationsutskottet anför

att förvaltningsutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 23 april 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kalle Jokinen /saml
vordf. Osmo Kokko /saf
medl. Mikko Alatalo /cent
Thomas Blomqvist /sv
Markku Eestilä /saml
Ari Jalonen /saf
Jukka Kopra /saml
Merja Kuusisto /sd (delvis)

Suna Kymäläinen /sd
Johanna Ojala-Niemelä /sd
Raimo Piirainen /sd
Janne Sankelo /saml
Eila Tiainen /vänt
Ari Torniainen /cent
Reijo Tossavainen /saf
Mirja Vehkaperä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Juha Perttula.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Rörliga polisen är viktig för trafiksäkerheten i Finland. Att lägga ned rörliga polisen medför problem i vägtrafiken. Enheterna inom rörliga polisen är experter inom allt från tung trafik till jakt- och fiskeövervakning. Om rörliga polisens uppgifter överförs till den lokala polisen försvinner en stor mängd kunskaper och färdigheter samtidigt som trafiksäkerheten äventyras. Vi stöder inte utskottets utlåtande, där en nedläggning av rörliga polisen godkänns.

Trafiksäkerheten försämras genom beslutet

Enligt utskottets utlåtande och propositionen kan trafikövervakningens omfattning och kvalitet liksom även fördelningen av verksamheten inom landet upprätthållas oförändrade. Samtidigt som det föreslås att rörliga polisen slås samman med den lokala polisen, läggs enheter inom den lokala polisen ned i glesbygden. När arbetsuppgifterna fördelas får inte trafikövervakningen försummas på grund av arbetskraftsbrist inom ordningspolisens övriga uppgifter.

I utskottets utlåtande konstateras helt riktigt att rörliga polisen åtnjuter allmänt förtroende bland väganvändarna. Förutom att trafikövervakningen har en straffande roll är den också viktig för det förebyggande arbetet. Polisen måste synas på vägarna för att reglerna ska följas. Vi ser det inte som rationellt att lägga ned ett i huvudsak välfungerande system. Trafiksäkerheten äventyras om rörliga polisen läggs ned.

Förslaget ger i praktiken inte lättare förvaltning eller inbesparingar

Om det inte sker några förändringar i fråga om trafikövervakningens omfattning och kvalitet eller fördelningen av verksamheten är det svårt att se hur man kan nå upp till de stora ekonomiska

inbesparingar som nämnts. Det påstås att rörliga polisen och den lokala polisen utför mycket överlappande arbete. I vissa delar av förvaltningen kan man säkert rationalisera och därigenom uppnå inbesparingar. Enligt utskottets utlåtande ska likväl den höga nivån på trafikövervakningen säkras genom att en trafikövervakningsfunktion inrättas vid varje polisnärhet, och på riksnivå ska en styrfunktion för trafiksäkerhet och trafikövervakning inrättas. Dessutom ska en nationell styrfunktion för övervakning av tung trafik inrättas.

Å ena sidan lägger man ned förvaltning, å andra sidan inrättar man nya förvaltningsenheter. Var uppstår då inbesparingarna? Man får inte spara i själva trafikövervakningsarbetet eller pruta på trafiksäkerheten.

Övervakningen av tung trafik och yrkestrafik sköts bäst genom en nationell organisation

Rörliga polisen står i dag för över 90 procent av all övervakning av tung trafik. Rörliga polisen har en viktig roll särskilt i bekämpningen av svart ekonomi och dämpningen av antalet cabotagetransporter. Vi kan förvänta oss att all slags internationell trafik ökar i Finland, inklusive laglig och olaglig cabotagetrafik och trafik till och från tredjeländer. I ett sådant läge får vi under inga omständigheter dra ned på polisens resurser för trafikövervakning.

Faran med propositionen är att yrkestrafikanterna inte bemöts jämlikt i alla delar av landet. För en enskild utövare inom transportbranschen kan ett straff som påförs efter prövning av polisen ha en avgörande betydelse för hela karriären. Sådana frågor får inte vara beroende av att enskilda poliser inom den lokala polisen har varierande kunskaper. Rörliga polisens organisation gör det mer sannolikt att straffen är mer enhetliga i hela landet.

KoUU 8/2013 rd — RP 15/2013 rd

Avvikande mening

Vi föreslår

*att rörliga polisen inte läggs ned som en
separat administrativ enhet.*

Helsingfors den 23 april 2013

Mirja Vehkaperä /cent

Mikko Alatalo /cent

Ari Torniainen /cent

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Regeringens proposition RP 15/2013 rd går vidare med den till misslyckande dömda reformeringen av polisförvaltningen. Regeringen tror sig uppnå inbesparingar genom att reformera polisförvaltningen. Att stänga lokala polisstationer och skrota rörliga polisen ger i själva verket bara statistiska "inbesparingar" i antalet fasttagna brottslingar.

Som representanter för kommunikationsutskottet är vi särskilt oroliga för lagförslagets verkningar på rörliga polisens funktionsförmåga; enligt propositionen ska rörliga polisen läggas ned som självständig enhet och dess funktioner överförs till de lokala polisinsrättningarna.

Det kan vi sannfinländare inte acceptera. Rörliga polisen upprätthåller effektivt den allmänna säkerheten på vägarna och till sjöss. Inte heller dess roll i bekämpningen av svart ekonomi ska förringas. Nedläggningen av rörliga polisen som administrativ organisation och överföringen av den till det övriga polisväsendet väcker en befogad oro för att övervakningen av väg- och sjötrafiken försvagas. De sparinsatser som statsförvaltningen i årtal utsatt polisväsendet för leder oundvikligen till att rörliga polisens resurser måste användas för att täcka upp bristen på poliser på annat håll. Det har redan kommit oroväckande information från fältet om att det finns avsikter att överföra resurser från övervakningen av den allmänna trafiksäkerheten till andra polisuppgifter så snart det bara är möjligt.

Under de närmaste åren kommer trafiksäkerheten att bli än viktigare, i och med att EU tvingar oss att avreglera cabotagetrafiken. Det innebär att antalet utländska långtradare och chaufförer på våra vägar ökar. Vinterförhållandena i Finland är okända för dem, och på grund av oerfarenhet och slitet materiel kommer trafiksäkerheten oundvikligen att försvagas. Den ökande

cabotagetrafiken kräver därför större resurser för trafikövervakningen; detta med tanke på såväl övervakningen som bekämpningen av svart ekonomi. De föreslagna förändringarna i rörliga polisens verksamhet går inte i linje med detta.

Ett av sparmålen i propositionen innebär en nedskärning av dagtraktamentena i anslutning till tjänsteuppdrag genom en begräsning av sådan övervakning som sker längre bort än 15 kilometer från verksamhetsstället. Denna sparatgärd slår särskilt hårt mot övervakningen av tung trafik på landsvägarna, vilket vi sannfinländare inte kan godkänna.

Enligt sakkunniga kan en trafikolycka lätt kosta samhället två miljoner euro och en allvarlig skada en miljon euro. Det krävs ingen större statistisk ökning av antalet olyckor per månad innan de ekonomiska inbesparingar som reformen av rörliga polisen anses ge, dvs. under 7 miljoner euro, har ätits upp av de ökande samhälleliga kostnaderna.

Att skapa geografiskt större polisinsrättningar kan inte vara regeringens svar på medborgarnas uppfattning att polisen i dag inte är tillräckligt närvarande och inte kan förhindra trafikstörningar och höja den allmänna känslan av säkerhet. Det är viktigt att tillräckligt många poliser övervakar säkerheten på vägarna och till sjöss även i glest bebyggda områden. Polisernas tjänstgöringstid måste också vara ändamålsenlig och även äldre poliser måste få stöd för att kunna fortsätta arbeta. Det generella målet för en förlängning av arbetslivet måste vara att så många poliser som möjligt kan fortsätta arbeta i de förhållanden som en polis utsätts för.

Avvikande mening

Vi föreslår

att regeringens proposition förkastas.

KoUU 8/2013 rd — RP 15/2013 rd

Helsingfors den 23 april 2013

Osmo Kokko /saf
Ari Jalonen /saf
Reijo Tossavainen /saf